

THE MODERN PROBLEMS OF ORGANIZING THE CORRECTIONAL PROCESS IN RELATION TO PRISONERS SENTENCED IN PUNISHMENT OF IMPRISONMENT

Oksana A. Hrytenko

Odessa State University of Internal Affairs, Ukraine

e-mail: oksanochka.oksi78@ ukr.net

Abstract: The article discusses the modern problems of organizing the correctional process in relation to prisoners sentenced in punishment of imprisonment. Attention is focused on certain elements of the implementation mechanism of those processes that are directly related to the execution (serving) of a sentence of imprisonment. It has been determined that it is precisely at the stage of execution (serving) the sentence which consists from imprisonment in the process of correction that the effective use of penal institution, which give the opportunity to change the legal status of the convicted person in accordance with successive changes in the personality of the convicted person for the better (or the worst).

Keywords: execution of punishment, legitimate interests, serving a sentence, correctional process, convicted persons, re-socialization stimulation, promotion, legal status of the convicted person.

Ставлення до виправлення засудженого як до певного (доволі тривалого) процесу посилює значення та актуальність вирішення певних проблем, які безпосередньо впливають на дієвість виконавчого процесу. Зокрема, актуальності набуває питання доцільності ставлення до засудженої особи як до особистості з визнанням превалюючого значення у процесі виправлення її особистої волі та бажання; чіткості та системності у визначенні прав, законних інтересів та обов'язків засудженої особи; новітніх підходів у розробці механізмів (засобів, методів, форм) сприяння утвердженню позитивних змін в особистості засудженого, який відбуває покарання у виді позбавлення волі. В сучасний період реформування кримінально-виконавчого законодавства на засадах демократії та гуманізму, приведення його у відповідність до міжнародно-правових стандартів, посилюється актуальність зазначених проблем.

Права та інтереси засудженої особи мають бути реалізованими в будь-якій сфері її життєдіяльності. Безумовно мають значення матеріально-побутові умови, якість харчування, якість медичного обслуговування, можливість підтримувати зв'язки з рідними. Проте, не менш важливе значення має забезпечення права засудженого на стабільність, спокій, порядок під час відбування покарання. Саме стан впевненості засудженого у безпеці в значній мірі обумовлює його особистісні інтереси, в підсумку впливають на те, які рішення засуджений приймає під час відбування покарання. Загалом, досягти в оптимальні терміни позитивних змін в особистості засудженої особи, підготувати його до самокерованої правислухняної поведінки є можливим лише за умови створення таких умов та порядку виконання (відбування) покарання у виді позбавлення волі, які б дозволили забезпечити його основні права та законні інтереси, з урахуванням соціально-демографічних та психофізичних особливостей.

Науковий підхід до виправлення як до процесу обумовлює необхідність звернути увагу на певні елементи механізму реалізації (здійснення запланованого, волі законодавця тощо) тих процесів, які мають безпосереднє відношення до виконання (відбування) покарання, у вигляді позбавлення волі, зокрема. Ці питання є складовою проблем реалізації кримінальної відповідальності як такої, що до сьогодні є недостатньо дослідженим [7, С. 33]. Обравши питання механізму реалізації кримінальної відповідальності у якості предмету дослідження, І.І. Митрофанов виокремлює важливі складові цього механізму, серед яких на нашу увагу заслуговує те, що у якості спеціального елементу механізму виокремлюється індивідуальне кримінально-правове регулювання, що відтворюється, на думку автора, у конкретизації прав та обов'язків учасників кримінальних (кримінально-виконавчих) правовідносин [7, С. 46, 47, 73].

В сучасних наукових дослідженнях все частіше наголошується на суттєвих проблемах в частині реалізації прав людини в місцях позбавлення волі. У якості чинників, які впливають на стан речей у цій сфері, називають невідповідність законодавства вимогам практики; відсутність повної та чіткої регламентації елементів правового статусу у праві; недостатній рівень дослідження зазначеної проблеми; суперечливість у співвідношенні суб'єктивних прав та обмежень за чинним законодавством [4, С.46]. Доволі важливою частиною цієї загальної проблеми є питання щодо сутності та значення «законних інтересів» у змісті правового статусу засудженого.

Слід виходити з того, що традиційно до змісту правового статусу засудженого в доктрині кримінально-виконавчого права відносили права та обов'язки засудженої особи. Проте у 80-і роки

попереднього століття вчені (А.С. Михлін, В.І. Селіверстов, М.О. Стручков, І. В. Шмаров) почали виокремлювати таке поняття як «законні інтереси» у якості елементу правового статусу засудженого, що справедливо розглядалося як поширення змісту спеціального статусу засудженого [9, С. 72; 14, С.11-13, 16-24]. Вже тоді у якості основного чиннику доцільності використання категорії «законні інтереси» засудженого визначався факт наявності суттєвих суперечностей в частині тлумачення окремих суб'єктивних прав засудженої особи, правової природи окремих кримінально-правових та кримінально-виконавчих інститутів (зокрема, тих що стосуються різних видів звільнення від покарання, заміни його більш м'яким тощо), які суттєво впливали на правовий статус засудженого. Проглядалися суттєві недоліки не лише в частині правового регулювання підстав та порядку зміни правового становища засудженого, але й закріплення в законі гарантій дотримання прав та законних інтересів засуджених. В доктрині права стала домінувати позиція, згідно якої маємо розмежовувати суб'єктивні права та законні інтереси засудженого, під якими розуміти ті інтереси, які не знайшли прямого відображення в юридичних правах та обов'язках, проте підлягають правовому захисту з боку держави. Саме через законні інтереси передбачалася реалізація тих правових можливостей, які визначені у законі, проте залежать від розсуду адміністрації установи, іншого органу. На думку вчених, у змісті законних інтересів відтворюється їхні специфічні ознаки: прагнення до володіння певними соціальними благами, яке відтворюється у активних діях засудженої особи, дотриманні порядку та умов відбування покарання як підстави для реалізації законних інтересів; можливість клопотання (а не вимога) перед уповноваженими суб'єктами про реалізацію законних інтересів; задоволення законних інтересів в наслідок об'єктивної оцінки поведінки засудженої особи під час відбування покарання. Зокрема, В.І. Селіверстов виокремлював три групи законних інтересів: 1) спрямовані на отримання заохочень, які закріплені у заохочувальних нормах кримінального та кримінально-виконавчого законодавства (умовно-дострокове звільнення, заміна покарання більш м'яким тощо); 2) законні інтереси, пов'язані з отриманням пільг засудженою особою (надання відпустки з від'їздом за межі установи, надання права засудженій жінці, яка має при собі дитину до трьох років, мешкати за межами виправної установи тощо); 3) отримання певних благ, які не є заохоченням, не є пільгами, надаються по можливості (надання можливості працювати за спеціальністю, з урахуванням фізичних можливостей; трудове та побутове влаштування після звільнення тощо) [14, С. 10-25; С. 16-24].

Практично до сьогодні ця наукова позиція є актуальною і підтримується сучасними вітчизняними вченими. Проте з певними уточненнями. Так стверджується про те, що саме законні інтереси надають можливість забезпечити диференційований підхід до засуджених в частині стимулювання їх виправлення у процесі відбування покарання. І в цьому їхнє соціально-правове значення. До того ж, в більш концентрованому вигляді розглядається зміст законних інтересів відповідно до об'єкту цього інтересу: прагнення до одержання передбачених законом благ матеріального та духовного характеру (одержання додаткових посилок, передач, додаткове витрачання грошей на придбання продуктів харчування, преміювання за показники в роботі, надання додаткових побачень тощо); прагнення до одержання передбачених законом благ матеріального та духовного характеру, які суттєво змінюють правове становище засуджених (переведення на поліпшені умов утримання засуджених, зміна умов утримання як межах однієї установи, так і шляхом переведення до іншої установи тощо) [4, С.48]. Тож особлива увага звертається саме на ті блага, які передбачені кримінально-виконавчим законодавством, надаються на підставі оцінки поведінки під час відбування покарання.

Зазначена нами проблема знаходить своє подовження та поглиблення у питанні ступеня співвідносності механізму реалізації виправного впливу із особистісними властивостями засудженої особи. До того ж, проблема сутності та спрямувань механізму реалізації покарання у виді позбавлення волі перебуває у взаємообумовленому зв'язку із проблемою визнання у засудженій особі особистості. Історія дослідження проблеми доцільності ставлення до засудженої особи як до особистості, обґрунтування чинників значення активізації волі покараної особи під час виконання (відбування) покарання має свої давні коріння. Сутнісною ознакою позиції радянських кримінологів є те, що засуджена особа є передусім особистістю, яка має певні якості та властивості, які необхідно вивчати, якщо маємо за мету змінити цю особу під час відбування нею покарання, спираючись на те позитивне, що в неї залишилося. На думку О.С. Міхліна, якщо ж не дотримуватися цього, то і не можна сподіватися на її виправлення та ресоціалізацію [8, С. 6-7].

Так А.А. Піонтковський, визначаючи сутнісні ознаки теорії покарання криміналістів-гегельянців щодо утилітарних цілей покарання, звертає увагу на той факт, що покарання має впливати на злочинця або ж шляхом страхання, або ж шляхом виправлення. Утилітарний підхід передбачає ставлення до злочинця як до не вільної у своєму виборі особи. В той час як об'єктивне ставлення до виконання (відбування) покарання, розуміння справедливості виправного процесу, на думку вченого, має базуватися на сприйнятті засудженої особи як такої, що володіє свободою волі. Відповідно, процес виправного впливу на засудженого має бути результатом його знань та бажань. Відповідно до поглядів Гегеля, держава і право мають слугувати інтересам особистості [11, С.215, 217].

Отже доволі сталим є підхід, відповідно до якого дієвість (ефективність) виправного процесу пов'язується із тим, чи володіє засуджена особа свободою волі, чи має можливість її виявлення через певні бажання та реалізацію законних інтересів. На жаль ця проблема не знайшла свого загальновизнаного рішення до сьогодні і суттєво відтворюється у науковій дискусії щодо доцільності визнання, змісту, сутності та значення принципу «добровільної участі засудженого у власному виправленні та ре соціалізації».

Позитивним вже є те, що це питання все частіше є складовою практично усіх проблем кримінально-виконавчого характеру. В більшій мірі доцільність застосування цього принципу розглядається по відношенню до засуджених, які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі.

Відповідно, в сучасній доктрині кримінального та кримінально-виконавчого права все більше прихильників у тієї позиції, сутність якої полягає у тому, що проведення соціально-виховної роботи із засудженими (як невід'ємної складової частини процесу досягнення мети виправлення та ре соціалізації засудженого) – є кропіткою, щоденною індивідуальною роботою, успіх якої та передумовою є, насамперед, «готовність та добра воля самих засуджених» та спроможність персоналу Державної пенітенціарної служби України її професійного забезпечення [10, С. 160].

Заслуговує на підтримку висновок, якого дійшов колектив науковців, який дослідив особливості правової системи України, щодо того, що поступовість у набутті певних позитивних змін в особистості засудженої особи, підготовка її до свідомого відновлення у статусі повноправного члена суспільства, спроможного до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного способу життя – це завжди внутрішня справа засудженого. А отже при виконанні (відбуванні) покарання слід дотримуватися доволі важливої умови – розглядати у якості перспективного напрямку лише добровільне виправлення засудженого [12, С. 214-215, 329, 607].

Розуміння ресоціалізації як права засудженого логічно посилює, на думку В.А.Бадири, Т.А. Денисової, значення наявності у засудженої особи бажання змінитися, мотивації щодо потреби та необхідності внутрішніх змін, що не виключає і елементів конформізму, оскільки проблема пристосування до нових норм співжиття в ізоляції (у специфічному соціальному оточенні) значно ускладнює процес позитивних змін. Маємо погодитися із тезою, що «не можна примусово піддати ресоціалізації людину» [1, С. 25]. А отже ускладнює процес оцінки істинності (неістинності) мотивації на позитивні зміни практична «відсутність єдиної методики визначення мотивів позитивної пенітенціарної поведінки за допомогою системи психологічного тестування» [1, С. 35].

Намагаючись знайти відповідь на питання: «Чи можливим є виправлення засудженої особи в умовах ізоляції від суспільства?» - вчені і практичні працівники все більше звертали увагу не лише на нереалістичність такої мети, але й на те, що в певному сенсі примусове виправлення є небезпечним з точки зору його співвідношення із власною волею та бажанням особи, оскільки є насильством над внутрішньою свободою. Маємо погодитися із тим, що виправна діяльність в установах по виконанню покарань має переорієнтуватися переважно на надання соціальної допомоги, яка передбачає в якості обов'язкового елементу фактор добровільної участі особи у всіх виховних заходах, визнання за засудженим права та можливостей самостійного прийняття рішення, що відповідає їхнім інтересам та потребам [15, С. 30].

Найчастіше проблема доброї волі засуджених у процесі виправлення розглядається стосовно праці засуджених, реформування якої завжди справедливо пов'язували і пов'язують із розвитком промислів, які мають прийти на зміну малокваліфікованої та важкої праці, що, в свою чергу, сприятиме творчості та надихатиме засуджених на виправлення та ресоціалізацію [13, С. 8-11]. Тож досить тривалий час вчені доводили про необхідність впорядкування норм КВК у частині, що регулює питання залучення до праці засуджених до позбавлення волі, необхідність визнати, що «засуджені в установах по виконанню покарання мають право, а не обов'язок працювати під час відбування покарання» [3, С.8].

Суттєвою підставою для тривалого подовження наукової дискусії в цій частині були законодавчі положення, які містяться у ст. ст. 107, 118, 123, 129, 133 КВК (у попередній редакції, - до їхньої зміни) [5, С. 59, 69, 72, 75, 77]. Саме співставлення їхнього змісту та сутнісних характеристик надає підстави про невіршеність та складність цього питання в правозастосовній практиці. Так, зокрема, у ст. 107 КВК наголошувалося (і наголошується) на суб'єктивному праві засудженого здійснювати трудову діяльність, що мало розцінюватися як те, що трудова діяльність є правом, а не обов'язком. Проте на користь обов'язковості праці свідчив зміст ч.2 ст. 118 КВК, яка визначала порядок залучення засуджених до суспільно корисної праці. Про право працювати за власним бажанням йшлося лише стосовно певних категорій засуджених (відповідно до віку, стану здоров'я та соціально-демографічних властивостей). У ст. 123 КВК йшлося про необхідність формування й закріплення в засуджених прагнення до заняття працею та сумлінного до неї ставлення. В ст. 129 КВК визначалося право засудженого на користування вільним часом, вільним від основної трудової діяльності й виконання інших обов'язкових заходів, що надавало підстави розглядати цей час як такий, що виникає поза межами виконання певних обов'язків засудженої особи. Насамкінець, факт необґрунтованої відмови від праці (не менш як три рази протягом року),

припинення роботи з метою вирішення трудових конфліктів розглядалися у ст. 133 КВК як підстава для визнання засудженого злісним порушником установленого порядку відбування покарання. Отже аналіз змісту зазначених норм надавав достатні підстави для дещо інших висновків – протилежних, що труд є саме обов'язком.

Слід відмітити наявність суттєвих позитивних змін в чинному кримінально-виконавчому законодавстві, які здійснювалися протягом останніх п'яти років. Якщо зміст положень, що міститься у п. 3 ч. 1 ст. 107, ч. 1 ст. 123, ч. 1 ст. 129 КВК залишився без змін. То кримінально-виконавчі норми, визначені у ч.1 ст. 118 та ст. 133 КВК, – зазнали суттєвих змін. Зокрема, наголошується не лише на тому, що засуджені до позбавлення волі мають право працювати, Але й йдеться про те, що праця здійснюється на добровільній основі на підставі договору цивільно-правового характеру або трудового договору, який укладається між засудженими та фізичною особою – підприємцем або юридичною особою, для яких засуджені здійснюють виконання робіт чи надання послуг. До того ж, суттєво звузився перелік дисциплінарних правопорушень, які можуть розглядатися як злісні. Виключені положення, в яких йшлося про відмову від праці (не менш як три рази протягом року), припинення роботи з метою вирішення трудових конфліктів тощо [5, С.52, 62, 64, 67, 70].

Проте, як на нашу думку нової сутнісної редакції потребують усі без виключення кримінально-виконавчі законодавчі визначення, які стосуються праці засуджених, визначення їхнього місця у карально-виховному виправному процесі під час відбування покарання. Адже принцип добровільності має розглядатися в більш широкому значенні і стосуватися різних напрямків життєдіяльності засудженої особи в місцях позбавлення волі. Так з точки зору чіткості визначення правового статусу засудженого привертає зміст ч. 2 ст. 123 КВК, яка підкреслює той факт, що участь засудженого у виховних заходах, які проводяться в колоніях, враховується при визначенні та застосуванні (крім іншого) заходів стягнення [5, С. 64]. Отже існує реальна можливість піддати засудженого стягненню за неналежну участь у проведенні виховних заходів. Тож сутність наукової проблеми має полягати у визначенні того «оптимального співвідношення між рівнем та необхідністю добровільності й примусовості у виховній роботі» [2, С. 22]. Інша річ, коли участь засуджених у виховних заходах розглядається як підстава для стимулювання позитивної поведінки засуджених, застосування різних видів заохочення, під час визначення ступеня виправлення.

Підсумовуючи зазначене, слід наголосити на наступному. Законодавче регулювання кримінально-виконавчих правовідносин, які складаються під час та в межах строку виконання та відбування покарання у вигляді позбавлення волі, насамперед, передбачає відсутність суперечностей в частині положень, які визначають правовий статус засудженої особи (права, законні інтереси, обов'язки). Гарантією законності та справедливості дотримання у правозастосуванні прав та законних інтересів засудженого має стати, по можливості, більш повне та чітке їхнє визначення та відмежування від обов'язків. Адже для особи, яка перебуває в ізоляції, особливого значення набуває наявність (відсутність) будь-яке блага.

Якщо відштовхуватися від того, що головною в діяльності персоналу кримінально-виконавчої установи є спрямованість на формування певних позитивних властивостей засудженої особи, то маємо визнати і те, що формування прагнення до суспільно корисної праці, самовдосконалення, дотримання умов та порядку відбування покарання (режимних вимог) тощо – це систематична, повсякденна процесуальна діяльність по досягненню певних проміжних цілей з боку засудженої особи. Інтенсивність цього процесу залежить, в значній мірі, від добровільної участі засудженого в ньому, від дієвості стимулювання та заохочення засудженого (через зміну умов утримання) до позитивних змін.

Індивідуальне кримінально-правове регулювання посилює значення того, що результат (досягнення певних цілей) слід оцінювати по відношенню до кожної конкретної особи, чітко контролюючи питання співвідношення правообмежень та ступеню досягнення щодо цієї особи мети виправлення, відповідно та своєчасно змінюючи умови та порядок процесу реалізації покарання у вигляді позбавлення волі. Саме дієве врахування співвідношення караючих та стимулюючих елементів (інститутів) процесу виконання покарання має у підсумку сприяти формуванню в оптимальні терміни соціально-позитивних якостей правопорушника, нейтралізувати наслідки негативного впливу ізоляції особи від родини та соціального оточення.

Головне полягає у тому, що саме на етапі виконання (відбування) покарання у виді позбавлення волі у процесі виправлення набуває особливого значення дієве застосування кримінально-виконавчих інститутів, які надають можливість змінювати правовий статус засудженої особи відповідно до послідовних змін в особистості засудженого на краще (чи навпаки). А відповідно, посилюється значення порядку та умов утримання засуджених у в'язниці, розуміння того наскільки важливим є мінімізація різниці між життям на волі та в умовах ізоляції, наскільки цей порядок може сприяти прийняттю засудженим власного рішення про необхідність змінитися на краще (виправитися), яке місце в цьому процесі має посідати зв'язок із зовнішнім світом (сім'єю, близькими, представниками громадських та релігійних організацій тощо).

References:

1. Badyra V.A. Denysova T.A. Pravovi osnovy vypravlennia ta re sotsializatsii zhinok, zasudzhenykh do pozbavleniia voli: monohrafiia. Zaporizhzhia, 2009. 168 p.
2. Hrytenko O.A. Merkulova V.O. Prava ta oboviazky zasudzhenykh do pozbavleniia voli: problemy zakonodavchoho vyznachennia. *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys*. № 1, 2010. P. 20-23.
3. Kondratishyna V.V. Kryminalno-vykonavcha polityka Ukrainy: formuvannia ta realizatsiia: avtoref. dys....kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Lviv: LDUVS, 2009. 17 p.
4. Konopelskyi V.Ia. Pravovyi status zasudzhenykh: poniattia ta osnovni problemy. *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys*. 2007, № 3. P. 46-49.
5. Kryminalno-vykonavchi kodeks Ukrainy. Pravyla vnutrishnoho rozporiadku ustanov vykonannia pokaran: chynne zakonodavstvo zi zminamy ta dopovn. na 22 serpnia 2019 r.: Ofitsiini teksty. K.: Alerta, 2019. 220 p.
6. Kryminalno-vykonavchi kodeks Ukrainy: chynne zakonodavstvo zi zminamy ta dopovn. stanom na 1 veresnia 2016 r.: (ofitsi. tekst). K.: PALYVODA A.V., 2016. 104 p.
7. Mytrofanov Y.Y. Uholovno-pravovoe uchenye o mekhanizme realizatsii uholovnoi otvestvennosti : monohrafiia. Odessa: Fenyks, 2014. 448 p.
8. Mykhlyn A.S. Rol sotsyalnykh y demohrafycheskykh svoistv lychnosti v yspravlenii y perevospytany osuzhdennykh k lyshenyiu svobody. M.: MVS SSSR, Vsesoiuznyi nauchno-ysledovatel'skyi ynstytut, 1970. 166 p.
9. Mykhlyn A.S. Teoretycheskie problemy pravovogo rehulyrovaniia yspolneniia nakazaniy. Sovetskoe gosudarstvo y pravo. 1988, № 4. P. 67-75.
10. Pavlov V.H. Vypravlennia ta re sotsializatsiia zasudzhenykh: meta chy zasib dosiahnennia tsilei kryminalnoho pokarannia. *Protydiia zlochynnosti v Ukraini: kryminalno-pravovi ta kryminolohichni aspekty: mater. Vseukr. Nauk. prakt. seminaru (m. Mykolaiv, 26 travnia 2016 r.); upor. D.iu.n., dots. Ye.O. Pysmenskyi. Mykolaiv: Luhan. Derzh. un-t vnutr.. sprav im. E.O. Didorenka*, 2016. P. 160.
11. Pyontkovskyi A.A. Uchenye Hehelia o prave y gosudarstve y eho uholovno-pravovaia teoriia. M.: PAYMS, 1993. 480 p.
12. Pravova systema Ukrainy: istoriia, stan ta perspektyvy: u 5 tomakh. Tom 5: Kryminalno-pravovi nauky. Aktualni problemy borotby zi zlochynnistiu v Ukraini / za zah. red.. V.V. Stashysa. Kh.: Pravo, 2008. 840 p.
13. Sevastianova N.I. Reforma kryminalno-vykonavchoi systemy yak vazhlyvyi element kryminalno-vykonavchoi polityky Ukrainy. *Kryminalno-vykonavcha polityka Ukrainy ta Yevropeiskoho Soiuzu: rozvytok ta intehratsiia: zb. materialiv mizh nar. nauk.-prakt.konf. (Kyiv, 27 lystopada 2015 r.)*. K.: In-t krym.-vyk. Sluzhby, 2015. P. 8-11.
14. Selyvorstov V.Y. Zakonnye ynteresy kak element pravovogo statusa lyts, otbyvaiushchykh nakazanye v vyde lysheniia svobody. *Pravovoe y metodycheskoe obespecheniye yspolneniia uholovnykh nakazaniy: Sb.nauch. trudov. M.: VNYI MVD Rossyy. P. 10-25.*
15. Uss A. Dopustymo ly yspravliat osuzhdennykh? *Chelovek: prestupleniye y nakazanye: Riazanskaia vysshiaia shkola MVD Rossyy. 1994, № 1(2). P. 29-33.*

Современные проблемы организации исправительного процесса в отношении осужденных к наказанию в виде лишения свободы

Гритенко Оксана Анатольевна, e-mail: oksanochka.oksi78@ ukr.net
Одесский государственный университет внутренних дел, Одесса, Украина

Аннотация: В статье рассматриваются современные проблемы организации исправительного процесса в отношении осужденных к наказанию в виде лишения свободы. Внимание сосредоточено на определенных элементах механизма реализации тех процессов, которые имеют непосредственное отношение в исполнении (отбывании) наказания в виде лишения свободы. Определено то, что именно на этапе выполнения (отбывания) наказания в виде лишения свободы в процессе исправления приобретает особое значение действенное применение уголовно-исполнительных институтов, предоставляющих возможность изменять правовой статус осужденного в соответствии с последовательными изменениями в личности осужденного к лучшему (или наоборот).

Ключевые слова: исполнения наказания, законные интересы, отбывание наказания, исправительный процесс, осужденные лица, ресоциализация стимулирование, поощрение, правовой статус осужденного.